

Adı : .....
Soyadı: .....

4. Sınıf Sosyal Bilgiler

Üretim, Dağıtım, Tüketim Ünite Özeti

İstek ve İhtiyaçlarımız

İnsanın varlığını sürdürebilmesi için gerekli olan her şey **ihtiyaç** deriz. İhtiyaçlarımızın bazıları zorunludur.

1-Temel (Zorunlu) İhtiyaçlar: Nefes almak, beslenmek, korunmak ve giyinmek temel ihtiyacımızdır. Bunları karşılamazsak hayatımız tehlikeye girer. Temel ihtiyaçlarımız herkes için geçerlidir.

2-Zorunlu olmayan İhtiyaçlar: Yaşamak için zorunlu olmayan ancak hayatımızı kolaylaştıran ihtiyaçlarımızdır.

3-Sosyal ve Kültürel İhtiyaçlar: Eğitim, eğlenme, dinlenme, oyun, gezmek, sinemaya gitmek, kitap okumak, spor yapmak,

İstek: Hayatımız için zorunlu olmayan bir şeyi yapmak veya sahip olmak için hissettiğimiz duygudur. İsteklerimizi karşılamak bizi mutlu eder.

İhtiyaç mı? İstek mi?

Bir şeyin ihtiyaç mı istek mi olduğunu anlamak için "zorunlu mu, olmazsa olmaz mı" sorularını sorarız. Cevabımız evet ise ihtiyaçtır. Cevabımız "hayır" ise istektir.

Bazı şeylerin durumu kişiden kişiye değişir. Buzdolabı sıcak bölgeler için ihtiyaçtır, çok soğuk bölgede yaşayanlar için istektir. Cep telefonu yetişkinler için ihtiyaçtır, çocuklar için istektir. Stetoskop doktor için ihtiyaçtır, öğretmen için istektir. İstek ve ihtiyaçlar bulunduğumuz zamana, şarta ve yere göre de değişebilir.

Önceliklerimiz

- 1-Önce temel ihtiyaçlarımızı gidermeliyiz.
- 2.Sonra zorunlu olmayan ihtiyaçlarımızı ve sosyal ve kültürel ihtiyaçlarımızı gidermeliyiz.
- 3-En sonunda isteklerimizi gidermeliyiz.

İhtiyaçlarımızı gidermek için önce fayda durumuna bakmalıyız. Daha sonra bütçemize göre öncelik belirlemeliyiz. Bu duruma **fayda-maliyet dengesi** deriz. Örneğin bütçemizi aşan bir eşyayı almak fayda-maliyet dengesini bozar. İhtiyacımız olmadığı halde 2. Televizyonu almak, daha pahalı telefonu almak gibi.

Çevremizdeki Ekonomik Faaliyetler

İnsanların geçimlerini sağlayabilmek için yaptığı işlere **ekonomik faaliyetler** deriz. Çevremizde yapılan başlıca ekonomik faaliyetler

1-Hayvancılık	2-Tarım	3-Balıkçılık
4-Ormancılık	5-Madencilik	6-Turizm
7-Bankacılık	8-Sanayi	9-Ticaret
10-Eğitim	11-Ulaştırma	12-Güvenlik

Ekonomik faaliyetler şehirlere göre değişebilir.

Örneğin Antalya'da turizm, tarım, hayvancılık, seracılık faaliyetleri çok yaygındır.

Konya bir tarım ve hayvancılık şehridir. Kocaeli sanayi şehridir. Her alanda birçok fabrika vardır. Kocaeli'nde yaşayan insanların büyük bir kısmı fabrikalarda çalışarak geçimlerini sağlarlar.

Trabzon'da balıkçılık ve çay üretimi çok yaygındır.

İstanbul çok kalabalık ve çok gelişmiş olduğu için her türlü ekonomik faaliyet yer alır. Köylerde genelde hayvancılık ve tarım yapılır. Ancak deniz kenarındaki köylerde balıkçılık, orman köylerinde ormancılık daha yaygındır.

Adı : .....
Soyadı: .....

4. Sınıf Sosyal Bilgiler

Üretim, Dağıtım, Tüketim Ünite Özeti

Üretim: İnsanların çalışarak ihtiyaç duyduğu mal ve hizmetleri meydana getirmesine üretim denir. Tüm ekonomik faaliyetler sonunda bir üretim meydana gelir. Çiftçi meyve ve sebze üretir. Orman işçisi ağaç ve kereste üretir. Maden işçisi maden çıkararak üretim yapar. Bankacılar, öğretmenler, turizmciler hizmet üretirler.

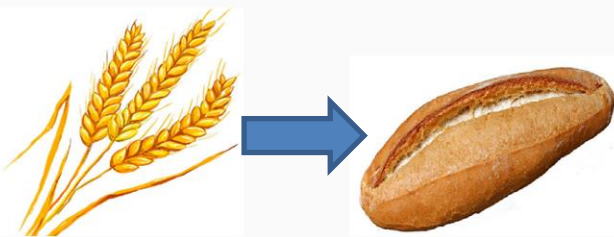
Bir ülkenin gelişmişliği üretime bağlıdır. ABD, Japonya, Almanya gibi ülkeler çok ürettikleri ve ürettiklerini başka ülkelere sattığı için çok gelişmişlerdir.

Ham Madde: Bazı ekonomik faaliyetlerde yeni bir ürün elde edebilmek için kullanılan asıl maddeye **ham madde** deriz. Doğada kendiliğinden var olan maddeler doğal maddelerdir. Ham maddeler doğaldır. Ham maddeye şekil verilerek yapılmış maddeler yapaydır. Ham maddelerin fabrika ve atölyelerde işleminden geçirilmesiyle ortaya çıkan madde işlenmiş maddedir.

Başlıca ham maddeler: Ağaç, kum, demir, petrol, pamuk, hayvanlar, bitkiler, madenler
Ağaçtan kâğıt, kereste, odun, ev eşyaları
Kumdan çimento, cam, beton,
Petrolde plastik, benzin, kauçuk, mazot
Zeytinden yağ ve sabun yapılır.

Şekerpancarı hem doğal hem de ham maddedir. Şekerpancarı fabrikalarda işlenerek şeker elde edilir. Şeker işlenmiş bir maddedir.

Buğday ham maddedir. Ekmek işlenmiş maddedir.

Dağıtım: Üretilen ürünlerin çeşitli araçlarla insanlara (tüketicilere) ulaştırılmasına dağıtım deriz. Dağıtım işinde her türlü yük taşıtları kullanılır. Zonguldak'ta çıkarılan taşkömürü ülkemizin her tarafına gemi, tren ve kamyonlarla dağıtılır.

Köylülerin ürettiği meyve ve sebzelerin manavlara ve pazarcılara dağıtımı yapılır. Daha sonra bize ulaşır.

Tüketici: Üretilen ürünleri kullanıp harcayan kişiye tüketici denir. Bu işe de **tüketim** deriz. Her canlı tüketicidir.

Bilinçli Tüketici

Üretilen her ürün için doğada bulunan kaynaklar harcanır. Böylece üretilen her ürün doğadaki kaynakların azalmasına neden olmaktadır. Bazı kaynaklar ve ham maddeler yeniden üretilemezler. Doğadaki kaynakların azalmasını önlemek için bilinçli tüketim yapmalıyız. Doğadaki kaynakları tasarruflu kullanarak, kendine yeteni kadarını harcayan kişiye **bilinçli tüketici** denir.

Bilinçli bir tüketicinin özellikleri

- 1-Önce ihtiyaç tespiti yapar. İhtiyaçlarını öncelik sırasına göre belirler.
- 2-İhtiyaçlarını bütçesine göre tespit eder.
- 3-Alışveriş yaparken ürünleri dikkatli seçerek alır.
- 4-Yerli üretim ürünlerini tercih eder.
- 5-Tüketim yaparken israftan kaçınır.
- 6-Ürünlerden azami derecede faydalanır. Eskimeden, bitmeden yenisini almaz.
- 7-Alınan her ürün için para harcadığını, para kazanmak için birilerinin günlerce, aylarca emek harcadığını unutmaz. İstisraf edilen her ürünün kazanılan paranın, harcanan emeğin, doğal kaynakların heba olduğunu bilir.
- 8-Haklarını bilir.

Adı : .....
Soyadı : .....

4. Sınıf Sosyal Bilgiler

Üretim, Dağıtım, Tüketim Ünite Özeti

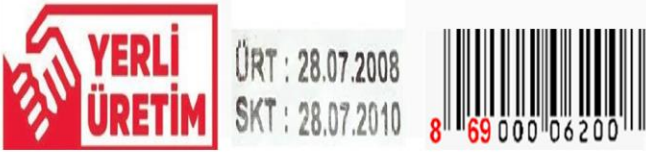
Alış Veriş Yaparken

- 1-Bütçemize göre ihtiyaç listesi yapmalıyız.
- 2-Önce ihtiyaçlarımızı sonra isteklerimize bütçe ayırmalıyız.
- 3-Dayanıklı (televizyon, beyaz eşya, müzik aleti, ev eşyası, elektronik alet, giyim,) ürün alırken
  - a) Kalitesine
  - b) Garantisine ve garanti süresine
  - c) Kullanma kılavuzuna
  - d) TSE, CE ve ISO damgasına
  - e) Markasına bakmalıyız.
  - f) Enerji tasarrufuna bakmalıyız.
  - g) Fiyatına

4-Gıda ürünleri alırken

- a) Tazeliğine
- b) Son kullanma tarihine
- c) Yerli üretim logosuna, barkodda 869 rakamına (869= Türk Malı)
- d) Fiyatına, markasına, ambalajına,
- e) Besin içeriklerine
- f) Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın izin logosuna bakmalıyız.

TSE: Türkiye Standartları Enstitüsü
Bu kurum dayanıklı tüketim mallarına bir ürünün istenilen standartta ve kaliteye uygun olduğunu belgeler. Bu belge veya damgaya sahip ürünlerin garanti süresi vardır. Garanti süresi içinde bozulan ürünleri firma kendisi ücretsiz tamir eder. Eğer bir ürün kullanıcı hatasından bozulmuşsa garanti kapsamına girmez.

Bilinçli Tüketici Hakları

- Bilinçli tüketici alışveriş yaparken haklarını da bilmelidir.
- 1-Alışveriş yaptıktan sonra fiş ya da fatura gibi belge almalıyız. Bu belgeler o firmadan aldığımızın ispatıdır. Bu belgeyi ürün tüketilinceye ya da garanti süresi bitinceye kadar saklamalıyız.
  - 2-Aldığımız ürün ayıplı mal ise belge ile değiştirmeliyiz. **Ayıplı mal:** İsteddiğimiz kalitede ve özellikte olmayan bozulmuş, son kullanma tarihi geçmiş, çürümüş, yıpranmış, kullanılmış olan ürünlerdir.

Ayıplı Ürün Aldıysak

- Aldığımız ürün eğer istediğimiz özellikte ve kalitede değilse
- 1- Aldığımız belge ile satın aldığımız firmaya giderek ürünü değiştirmelerini istemeliyiz.
  - 2-Ürünü yenisi ile değiştirme ya da parasını iade isteme hakkımız vardır.
  - 3-Firma bunları kabul etmezse **Tüketici Sorunları Hakem Heyetine** dilekçe ile başvurmalıyız.

BÜTÇE

İnsanlar bir ürün üretmek, satın almak için para harcamak zorundadırlar. Para kazanmak için de çalışıp emek harcamak gerekir. Bir kişinin çalışarak kazandığı ya da bir hizmet karşılığı olarak elde ettiği para miktarına **gelir** deriz. Maaş, kira geliri gibi İhtiyaç ve isteklerimiz için harcadığımız para miktarına **gider** deriz.

Aile Bütçesi: Bir aileye bir ayda giren ve çıkan para miktarını gösteren listedir. Aile bütçemizi yaparken gelir ve gider dengeli olmalıdır. Her aile her ay acil durumlarda kullanmak için tasarruf miktarı kadar para ayırmalıdır.

